

РОЛЬ ПІДПРИЄМСТВА У ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Соціальний захист населення на сучасному етапі відіграє важливу роль для сучасного суспільства. В зв'язку з тим, що проблеми у вітчизняній економічній сфері стали нарощуватися, потреба у соціальному захисті населення залишається досить актуальним питанням.

Якщо звернутись до питання фінансового забезпечення соціального захисту, то на перший погляд складається враження, що це задача держави, проте, це не так. Суб'єктами системи соціального населення прийнято вважати: державу, підприємства (установи, організації), індивіда (сім'ю), громадські об'єднання, міжнародні організації [1,с.88].

Як бачимо, підприємство як суб'єкт соціального захисту приймає активну участь у його реалізації. Перш за все, воно забезпечує соціальний захист своїх працівників. Способами реалізації соціального захисту є: соціальна політика підприємства; соціальне партнерство; соціальна (корпоративна) відповідальність бізнесу [2, с. 359].

Щодо першого способу реалізації соціального захисту, то воно відіграє важливе значення та являється найпоширенішим у діяльності більшості підприємств. Підприємства (установи, організації) здійснюють формування фінансового забезпечення системи соціального захисту населення, сплачуючи податкові платежі до бюджетів, здійснюючи нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ) на фонд оплати праці та інших доходів працівника, сплачуючи страхові внески від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності у вигляді певного відсотку від суми ЄСВ, який з 2014 року визначається постановою Кабінету Міністрів України. А також за власний рахунок здійснюють соціальні виплати – сплата допомоги по тимчасовій непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві за перші п'ять днів непрацездатності робітника.

Деякі підприємства, використовуючи корпоративне страхування, забезпечують додатковий соціальний захист працівників - добровільне медичне страхування, недержавне пенсійне страхування, страхування від нещасних випадків та інші.

Соціальне партнерство як спосіб реалізації соціального захисту реалізується через дві моделі: біпартизту та трипартизму.

Відповідно до першої моделі передбачається участь двох учасників: роботодавців та працівників. Чітко виражена вона у Сполучених Штатах Америки, Канаді, Великобританії. Роботодавці як учасники соціального партнерства виступають у формі об'єднань роботодавців, а робітники - у формі об'єднань у профспілки. Роль профспілок в Україні на сучасному етапі зводиться до вирішення проблем оплати праці (заборгованість з виплати заробітної плати, невідповідність заробітної плати до рівня соціальних стандартів). Дедалі частіше профспілки відстоюють інтереси роботодавців, і в меншій мірі працівників, що є їх головною задачею.

Друга модель соціального партнерства поширена в Франції, Німеччині, Швеції, Австрії. Окрім працівників та роботодавців, в даній моделі активну участь приймає держава. Так як формою реалізації соціального партнерства є колективні договори та угоди, то держава виступає їх гарантом.

Соціальна відповідальність бізнесу передбачає участь підприємств у вирішенні питань соціального захисту, за винятком тих, що являються обов'язковими для виконання відповідно до закону.

Соціальна відповідальність бізнесу для держави відіграє важливу роль у фінансовому забезпеченні системи соціального захисту населення. Адже, в результаті того, що підприємства посилюють свою роль у вирішенні питань соціальної сфери відбувається економія фінансових ресурсів держави для здійснення соціального захисту (покращення охорони праці на підприємстві призводить до скорочення витрат на охорону здоров'я, сплату матеріального забезпечення по листам непрацездатності).

Підприємство активно приймає участь у реалізації соціальних програм та вступає у партнерство з комерційними, громадськими організаціями, органами влади. В залежності від учасників партнерства виділяють дві форми соціальної відповідальності бізнесу: державно-приватне партнерство та міжсекторне партнерство.

Державно - приватне партнерство передбачає співпрацю між державою та приватним бізнесом з метою забезпечення розвитку об'єктів соціальної сфери. Держава для залучення приватного капіталу у реалізації важливих соціальних проектів, що покладені в основу її функцій, надає право підприємствам на використання певного ресурсу соціальної сфери. При цьому, з метою стимулу підприємству надаються податкові пільги, дотації або деяка доля бюджетних коштів для реалізації даного проекту. Світовий досвід свідчить, що найбільш прогресивною формою державно-приватного партнерства є концесія.

Відповідно до Закону України „Про Концесії”, концесія – це надання з метою задоволення громадських потреб уповноваженим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування на підставі концесійного договору на платній та строковій основі юридичній або фізичній особі права на створення та/або управління об'єкта концесії, за умови взяття концесіонером на себе зобов'язань по створенню та/або управлінню об'єктом концесії, майнової відповідальності та можливого підприємницького ризику [3].

За результатами діяльності підприємств бюджет отримує концесійні платежі, що також може відіграти неабияку роль у фінансовому забезпеченні системи соціального захисту населення в Україні.

Міжсекторне партнерство реалізується за участю трьох учасників: держави, бізнесу та громадськості. Громадські організації приймають активну участь у вирішенні питань соціального захисту населення. Вони формують фінансове забезпечення системи соціального захисту населення за рахунок грантів, пожертв.

В результаті діяльності міжсекторного партнерства підприємство як його учасник отримує певні вигоди, зокрема, допомогу від держави, маркетингові переваги. Проте, найголовнішою вигодою є те, що за рахунок роботи таких структур населення як об'єкт системи соціального захисту населення отримує ті послуги, що за умови браку бюджетних ресурсів були неможливими.

Отже, підприємства (установи, організації) активно приймають участь у забезпеченні соціального захисту населення. Це приносить їм як вигоди так і шкоди, в результаті того, що деякі соціальні платежі становлять додаткове фінансове навантаження на підприємство.

1. Мальований М.І. *Ціль, функції, принципи та форми реалізації соціального захисту населення як окремого суспільного інституту* / М.І. Мальований // *Економічний простір*. – 2011. - №52/1. – С. 86-96.

2. Фоменко Г.Г. *Формування соціальних витрат підприємств у процесі ромреалізації соціального захисту працівників* / Г.Г. Фоменко // *Економіка промисловості*. – 2012. - № 3-4. – С. 356-360.

3. *Про концесії. Закон України від 16.07.1999 зі змінами та доповненнями № 997-XI.* – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997-14/ed20120101>.